

OSMANLIDAN CUMHURİYET'E TÜRK MODERNLEŞMESİ / TURKISH MODERNIZATION FROM THE OTTOMAN EMPIRE TO THE REPUBLIC

Dersin Amacı / Course Objective

Dersin Amacı:

Bu ders, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminden itibaren Türkiye Cumhuriyeti'ne uzanan modernleşme sürecini siyasal, toplumsal, ekonomik ve entelektüel yönleriyle incelemeyi amaçlamaktadır.

Ders, modernleşmeyi tek yönlü bir Batılılaşma süreci olarak değil, **yerel, bölgesel ve küresel etkileşimlerin şekillendirdiği çok katmanlı bir dönüşüm** olarak ele alır.

Öğrencilerin, 19. yüzyıl reformlarından 21. yüzyıl Türkiye'sine uzanan bu süreçte **devlet-toplum ilişkilerini, ideolojik kırılmaları, kimlik inşasını ve modernleşme kuramlarını** karşılaştırmalı biçimde değerlendirmeleri hedeflenmektedir.

Course Objective:

This course aims to analyze the modernization process from the late Ottoman Empire to the Turkish Republic, examining its political, social, economic, and intellectual dimensions.

Modernization is treated not as a linear Westernization but as a **multi-layered transformation shaped by local, regional, and global interactions**.

Students are expected to develop a critical understanding of state-society relations, ideological ruptures, identity formation, and theories of modernization from the nineteenth century to contemporary Turkey.

Dersin İçeriği / Course Content

Dersin İçeriği:

Ders, Osmanlı reform geleneğinden Cumhuriyet devrimlerine, 1950 sonrası toplumsal dönüşümlerden 1980 ve sonrasındaki neoliberal yeniden yapılanmaya kadar uzanan süreci incelemektedir.

Tanzimat ve Islahat'tan İttihat ve Terakki'ye; tek parti döneminden Demokrat Parti ve Soğuk Savaş yıllarına, 1980 sonrası Türk-İslam sentezine ve günümüz kimlik tartışmalarına uzanan geniş bir tarihsel çerçevede yürütülür.

Course Content:

This course traces the evolution of Turkish modernization from the Ottoman reform tradition

to the Republican revolutions, post-1950 transformations, and post-1980 neoliberal restructuring.

It covers topics from Tanzimat and Islahat reforms to the Committee of Union and Progress, from the single-party era to the Democrat Party and the Cold War, and finally to the Turkish-Islamic synthesis and contemporary identity politics.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri / Planned Learning Activities and Teaching Methods

Bu derste öğrencilerin Türk modernleşmesine dair eleştirel bir perspektif geliştirmeleri amacıyla çeşitli öğretim yöntemleri kullanılacaktır:

- Ders anlatımı ve tartışmalar
- Öğrenci sunumları ve vaka analizleri
- Akademik makale eleştirileri ve belge incelemeleri
- Film ve belgesel gösterimleri (*Yorgun Savaşçı*, *Bir Zamanlar Anadolu'da*)
- Dönem sonunda akademik araştırma makalesi

Teaching Methods:

Lectures, in-class discussions, student presentations, article reviews, document analysis, film screenings, and research paper assignments.

Students are expected to engage critically with primary and secondary sources, guiding seminar discussions and producing publishable-quality research papers.

Dersin Öğrenme Çıktıları / Learning Outcomes

Bu dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e modernleşme sürecini çok boyutlu bir tarihsel süreç olarak analiz edebilir.
2. Modernleşme, sekülerleşme, milliyetçilik ve toplumsal değişim arasındaki etkileşimi eleştirel biçimde değerlendirebilir.
3. Farklı tarihsel dönemlerde devlet-toplum-din ilişkilerini karşılaştırmalı olarak inceleyebilir.
4. Modernleşme kuramlarını Türkiye örneğiyle ilişkilendirebilir.
5. Günümüz Türkiye'sindeki modernleşme mirasını tarihsel süreklilik ve kırılmalar çerçevesinde yorumlayabilir.

Learning Outcomes:

Upon successful completion, students will be able to:

1. Analyze Turkish modernization as a multidimensional historical process.
2. Critically evaluate the interaction between modernization, secularization, nationalism, and social change.

3. Compare state-society-religion relations across different historical periods.
4. Apply modernization theories to the Turkish case.
5. Assess the legacy of modernization in contemporary Turkey through continuity and rupture.

Dersin VeriliŖi / Presentation of the Course

Bu ders, yüz yüze (örgün öğretim) biçiminde yürütülecek olup seminer temelli olacaktır. Derslerde öğretim üyesi anlatımları, öğrenci sunumları, tartışmalar, makale okumaları ve görsel-işitsel materyaller birlikte kullanılacaktır.

Ders dili Türkçe olup, İngilizce akademik metinlerin okunması zorunludur.

Presentation of the Course:

The course will be conducted face-to-face in a seminar format, integrating instructor lectures, student presentations, discussions, readings, and audiovisual materials.

The course language is Turkish, with mandatory readings in English.

15 Haftalık Ders Programı / 15-Week Course Schedule

Hafta / Week	Tema / Theme	İçerik Özeti / Summary	Temel Okumalar / Key Readings
1	Giriş: Modernleşme Kuramları	Klasik ve eleştirel modernleşme yaklaşımları; Avrupa-merkezcilik tartışmaları	S.N. Eisenstadt; Ş. Mardin; Nilüfer Göle
2	Osmanlı Reform Geleneği	Tanzimat, Islahat, merkezileşme ve bürokratik devlet	Carter Findley; Niyazi Berkes
3	II. Meşrutiyet ve Jön Türk Düşüncesi	Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük akımları	Şerif Mardin; M. Şükrü Hanioglu
4	İttihat ve Terakki ve Savaş Yılları	Seferberlik, merkeziyetçilik, ulus fikrinin güçlenişi	Eren Düzgün (Ch.4); Zürcher
5	Cumhuriyet'in Kuruluşu	Ulus-devlet, laiklik, halkçılık, inkılapçılık	Feroz Ahmad; N. Berkes
6	Toplumsal Modernleşme	Eğitim, kadın hakları, seküler kamusalılık	Yeşim Arat; Deniz Kandiyoti
7	1940'lar: Milliyetçilik ve İdeolojik Arayışlar	İslam ve milliyetçiliğin yeniden tanımlanması	İlker Aytürk (2014)
8	Demokrat Parti ve Popülist Modernleşme	Rekabetçi otoriterleşme, kalkınmacı ideoloji	Süleyman Gökçe (2025); Zürcher
9	Soğuk Savaş ve Türk-İslam Sentezi	Anti-komünizm, muhafazakâr entelektüeller	Aytürk; Nurettin Topçu; Türkeş
10	1960–80 Arası Toplumsal Dönüşümler	Planlama, işçi hareketleri, kültürel çatışmalar	Keyder; Ahmad

Hafta / Week	Tema / Theme	İçerik Özeti / Summary	Temel Okumalar / Key Readings
11	1980 Sonrası Neoliberal Modernleşme	Özal dönemi, dinin kamusal dönüşü	Keyman; Buğra
12	AKP Dönemi	Popülizm, kalkınmacılık, rekabetçi otoriterleşme	Tuğal; Gökçe
13	Modernliğin Eleştirisi	Postkolonyal ve eleştirel modernlik tartışmaları	Göle; Barkey; Düzgün
14	Kimlik, Basın ve Kültür	Basın ve ulusal kimlik inşası	Paul Brockett (2011)
15	Genel Değerlendirme	Öğrenci sunumları ve güncel tartışmalar	Tüm kaynaklardan sentez

Değerlendirme Yöntemi / Assessment

Bileşen / Component	Yüzde / Percentage
Haftalık katılım ve tartışmalar / Class participation and discussions	%20
Sunum ve tartışma liderliği / Presentation & discussion leadership	%20
Ara dönem raporu / Midterm paper	%20
Final araştırma makalesi (6000–8000 kelime) / Final research paper	%40

Ek Öneriler / Additional Recommendations

- Osmanlıca ve İngilizce kaynakları birlikte kullanmak teşvik edilir.
- Ders disiplinlerarası (tarih, siyaset bilimi, sosyoloji) bir çerçevede yürütülür.
- Öğrencilerden modernleşme tartışmalarını güncel Türkiye siyasetiyle ilişkilendirmeleri beklenir.
- JSTOR, Cambridge Journals, Project MUSE gibi veri tabanlarının kullanımı önerilir.